

Buitenkamer in de stad

Job Dura Prijs 2000

Job Dura Fonds	Job Dura Prijs
<p>Ter gelegenheid van het 140-jarig bestaan van de Dura Bouwgroep, thans de Dura Vermeer Groep, werd in december 1994 samen met de familie Dura de stichting 'Job Dura Fonds' opgericht. De stichting zet zich in voor de behartiging van algemeen maatschappelijke culturele en wetenschappelijke belangen op het gebied van de gebouwde omgeving, gericht bij voorkeur op de stad Rotterdam en directe omgeving.</p>	<p>Het thema van de Job Dura Prijs wordt elke twee jaar vastgesteld door het bestuur van de stichting. Om de prijs ook echt van betekenis te laten zijn zoeken de thema's aansluiting bij de actualiteit van de gebouwde omgeving in de regio Rotterdam. Het zal dus over een lange tijd mogelijk zijn aan de hand van de Job Dura Prijs af te lezen welke vraagstukken of aandachtspunten in deze regio, en landelijk, speelden. De algemene criteria die voor elke prijs worden gehanteerd, bepalen dat het een gerealiseerd project binnen het gebied van Groot-Rotterdam moet zijn en niet ouder dan zes/zeven jaar. De winnaar krijgt een kunstobject dat speciaal voor de stichting is ontworpen door Bruno Ninaber van Eijben en een geldbedrag 'te besteden aan iets blijvends'.</p>
<p>Om dit doel te bereiken kent het bestuur van de stichting subsidies toe aan projecten die aansluiten bij de statuten van de stichting en wordt één maal per twee jaar de Job Dura Prijs uitgereikt aan een persoon of instelling die zich op dit gebied verdienstelijk heeft gemaakt. Het bestuur van de stichting bestaat uit: de heer D.J.M. Dura, de heer drs. J. Dura, de heer J.S.C. Schoufour, de heer prof. drs. R. den Dunnen, de heer mr. C.J.A. van Lede en de heer mr. W.F. van Beuningen</p>	

Thema 2000 Buitenkamer in de stad

Iedere keer wordt een ander thema gekozen en in 2000 is het thema **Buitenkamer in de stad**. Een goede stad en goede stedenbouw zijn herkenbaar aan de kwaliteit van de buitenruimte, die geen barrière tussen de verschillende 'binnens' is door onveilig of oncomfortabel te zijn, maar er juist de schakel tussen vormt. Openbare ruimte als verlengstuk van binnen, een buiten waar je je binnen voelt. Niet zo zeer de stilistische aspecten van een plein, straat of park, maar de menselijke aspecten, het hoe-wordt-het-ervaren krijgt de aandacht. De ervaring heeft te maken met je er welkom en thuis te voelen, je er prettig, op je gemak en veilig voelen. De ruimte kan in combinatie met een gebouw, een binnentuin, onderdeel van een stedenbouwkundige opzet, een park, plein of straat zijn. Belangrijk is dat het een publieke plek is, toegankelijk voor iedereen.

Jury

Vaste voorzitter van de jury is mr. F.W. Evers, de overige leden van de jury worden per prijs gekozen op basis van het thema.

Dit jaar bestaat de jury uit

drs. H.M. Becker

directeur van de Stichting Humanitas Rotterdam

mevrouw mr. M.E. Bierman-Beukema toe Water
lid van de Eerste Kamer voor de VVD

ir. E. Luiten landschapsarchitect

ir. H. Reijnen managing partner van Twynstra Gudde

Werkwijze

Gesprekken met deskundigen en het plaatsen van oproepen in vak- en dagbladen en op het internet zijn de body van het traject dat gevolgd is om tot de lijst van projecten (longlist) te komen, waaruit een selectie is gemaakt (shortlist). De oproep vroeg het publiek om suggesties te doen van projecten die voor deze prijs in aanmerking komen. Onze gesprekspartners zijn onderverdeeld in de groepen: bestuur/deelraden, sociologie van de stad, ontwerpers en architectuurhistorici. Deze deskundigen leveren een inhoudelijke bijdrage voor het samenstellen van de beoordelingscriteria, het verzamelen van projecten die voor de prijs in aanmerking komen en het verspreiden van de bekendheid van de Job Dura Prijs.

Beoordelingscriteria	
<p>De aandacht voor de kwaliteit van openbare buitenruimte en de bereidheid daar voldoende geld voor uit te trekken, is in Rotterdam pas in het afgelopen decennium op gang gekomen. Behalve het gebrek aan geld om kwalitatief goede ruimten in te richten was er een slechte organisatorische basis om pleinen en parken op de juiste manier te onderhouden, te beheren en de kwaliteit ervan te handhaven.</p>	<p>openbare buitenruimte is dat de buitenruimteontwerpers niet meer als stoffeerdere van een stedenbouwkundig plan worden gezien, maar een belangrijk rol spelen in de analyse van het functioneren, de inrichting en het uiteindelijke onderhoud ervan.</p> <p>Vanuit elke gespreksgroep wordt openbare buitenruimte anders gezien, dat wil zeggen worden er andere prioriteiten gesteld:</p> <p>Bestuur</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Wegens ruimtegebrek is het belangrijk dat bij de inrichting van een ruimte voor een doelgroep gekozen wordt die het meeste behoefte heeft aan een ruimte. ■ Om tot een goede openbare ruimte te komen is het proces van totstandkoming erg belangrijk. <p>Sociologie van de stad</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Goede openbare ruimte is een plek van de toevallige ontmoeting van verschillende sociale groepen. ■ Goede openbare ruimte is niet monofunctioneel. ■ Het is belangrijk dat er één of twee groepen zijn die de ruimte gebruiken. ■ Het is belangrijk dat het bedoelde gebruik duidelijk wordt aangegeven.
<p>Onze gesprekspartners hebben over het algemeen een niet al te beste indruk van de openbare buitenruimte in Rotterdam, maar men signaleert verbetering. De opgaande economische conjunctuur heeft de bestuurders de ruimte gegeven openbare buitenruimte van een juist budget te voorzien. Het besef van het belang van een goed woonmilieu, het stedelijk functioneren, heeft zich steeds sterker ontwikkeld en de aandacht voor openbare buitenruimte vergroot. Er zijn teams gevormd waarin de gebruikers, de gemeentelijke onderhoudsdiensten en ontwerpers vertegenwoordigd zijn, waardoor het mogelijk is ruimten te ontwerpen die niet na een aantal jaar hun kwaliteit hebben verloren. Een belangrijke omslag in de aanpak van</p>	

Architectuurhistorici/ontwerpers

- Het ontwerp moet aansluiten op de omgeving.
- Ambtelijke condities moeten goed zijn.
- Het moet voelbaar zijn dat de ruimte met liefde is vormgegeven.
- Behalve de toepassing van duurzame materialen moet het onderhoud en beheer in het ontwerp een belangrijke rol hebben gespeeld.

Uitgaande van deze criteria in brede zin heeft de jury de volgende voorwaarden daaraan toegevoegd:

- Schoon, heel en veilig.
- Voor het gebruik mogen duidelijke regels vastgesteld worden.
- Het gebruik moet worden afgestemd op wat er nodig is in de wijk.

Naast goed en innovatief ontwerp, uitvoering en onderhoud, goed gebruik en beheer, worden de projecten die uiteindelijk op de shortlist terecht zijn gekomen, gekarakteriseerd door het ontwikkelen van een nieuw gezichtspunt, een kanteling in het denken over openbare buitenruimte.

Gesprekspartners en genoemde projecten

Ter inhoudelijke voorbereiding en inventarisatie van kanshebbende projecten is gesproken met een groot aantal mensen. Onderstaande lijst laat zien welk project door wie is genoemd zonder onderscheid te maken in belangrijkheid. Uit deze opsomming is de longlist samengesteld.

Bestuur/deelraden

mevrouw M. Axwyk (Delfshaven)

Skatepark Westblaak, Heemraadsplein, Branco van Dantzigpark

mevrouw J. Cornellissen (Hoogvliet)

Ruigeplaatbos

E. van Duin (Rotterdam-Alexander)

Prinsenpark, Schouwburgplein, Muizengaatje, Kop van Zuid

Th. van Eijk (Hoek van Holland)

Emmaboulevard, Beurstraverse

mr. M. Kneepkens

Grote Kerkplein, Kop van Zuid/Entrepotgebied

mevrouw A. Laan (Kralingen-Crooswijk)

Geen projecten genoemd

mevrouw H. ten Hoven (Kralingen-Crooswijk)

Pijnackerplein, Grote Kerkplein, Kop van Zuid/Entrepotgebied,
Prinsenpark, Muizengatje, Skatepark Westblaak, Vlinderbuurthuis

M. Rook (IJsselmonde)

Park aan de Socrates-/Platostraat

D.J. Schrijer (Charlois)

Speeltuin Tarwewijk, Moerkerkeplein, Verschoorpark, Branco van Dantzigpark

ir. J.M. Schrijnen (Directeur dS+V)

Pleinen in Delfshaven (Branco van Dantzigpark, Heemraadsplein),
Buitenruimte Prinsenland, Kop van Zuid, Beurstraverse, Emmaboulevard

G.C. Smulders

Speeltuin Tarwewijk, Speelplein de Plevier, Wijkpark Oude Westen

H.M. Sonneveld (Overschie)

Geen projecten genoemd

mevrouw J. Steenbergen (Feijenoord)

Slaghekstraat

B.A.S. Vester (Centrum)

Skatepark Westblaak, Binnenwegplein

mevrouw C. Vonkeman (Noord)

Pijnackerplein

M. van Winsen (Hillegersberg-Schiebroek)

Nieuw Terbregge

Sociologie van de stad

prof. dr. J.W. Duyvendak

Kop van Zuid/Entrepotgebied

prof. dr. M.A. Hajer

Gemeentebibliotheek, Schouwburgplein

A. Huiskens

Duimdrop, TOS, Skatepark Blaak, Opzoomeren, Erasmusbrug,
Pijnackerplein, Bospolderplein, Branco van Dantzigpark

dr. W. de Jong

TOS, Duimdrop, Opzoomeren, Branco van Dantzigpark

Architectuurhistorici/ontwerpers

mevrouw prof. H.E. Bakker

Schouwburgplein, Museumplein

dr. B. Colenbrander

Kop van Zuid, Boompjes

ir. F.O.Th. de Josselin de Jong

Branco van Dantzigpark, Kop van Zuid

mevrouw drs. M. Provoost

Branco van Dantzigpark, Skatepark Westblaak, Heemraadsplein, Kinderboerderij
in de buurt van de Oostervant, Visserijplein, Museumpark, Witte de Withstraat,
fietscontainers

prof. Ir. K. Rijnboutt

Geen projecten genoemd

Shortlist [6 nominaties]

De shortlist is tot stand gekomen uit een lange lijst van projecten (longlist) die zijn aangedragen door onze gesprekspartners of (de enkele) ontwerpers die op de oproep hebben gereageerd. De shortlist laat de kwaliteit van de openbare buitenruimte in Rotterdam breed zien, de projecten zijn representatief voor de verschillende soorten buitenruimten die aansluiten op het thema Buitenkamer in de stad.

De jury heeft de volgende shortlist vastgesteld:

Branco van Dantzigpark

openbare buitenruimte in de oude stad

Beurstraverse/Koopgoot

binnenstedelijk winkelcentrum

Entrepotgebied, Kop van Zuid

nieuw stedelijk woonmilieu

Schouwburgplein

binnenstedelijk plein

Slaghekbuur

stedelijk woonmilieu in de oude stad

Westblaak Skatepark

binnenstedelijke recreatie

Buitenkamer in de stad

Job
Dura
Prijs 2000

Buitenkamer in de stad

Juryrapport

Job Dura Prijs 2000

Branco van Dantzigpark

Ontwerp: Ria Aarnink, buitenruimteontwerper van de dienst Stedebouw + Volkshuisvesting stadsdeel Rotterdam-West.

Rotterdam 1999

Branco van Dantzigpark	
Winnaar	
<p>Het Branco van Dantzigpark is een nieuw plein op de plaats van een afgebroken bouwblok. Op deze manier is ruimte gemaakt in het dichte stedelijk weefsel van de wijk het Nieuwe Westen gelegen in deelgemeente Delfshaven. Het maakt deel uit van het beleid van de deelgemeente om meer ruimte in de wijk te brengen. Het is ingericht voor sport en spel: een speeltuin in het midden voor de kleintjes, grasveldjes voor de iets ouderen en een apart basketbalveld voor tieners. De verschillende delen zijn omsloten door een hek, zo kunnen de verschillende groepen genieten van elkaars aanwezigheid zonder elkaar in de weg te lopen.</p>	<p>wat in de omgeving het meest nodig was, welke wensen en behoeften de bewoners hebben. Zo zijn in totaal 36 stads-, wijk- en buurtpleinen opgeknapt, opnieuw ingericht of, is er in het geval van het Branco van Dantzigpark, ruimte voor gemaakt door een bouwblok af te breken. De wijze waarop de pleinen in Delfshaven in de laatste tien jaar zijn gerenoveerd, verdient alle lof en aandacht. Het ontwerpen van de openbare buitenruimte in de oude stad is buitengewoon complex door de tegenstrijdige verlangens en het inbreken in gevestigde belangen die door de inspraak van de bewoners aan de orde komen. Het vergt veel doorzettingsvermogen om tijdens dit proces het hoofd koel te houden en om vervolgens met veel vakmanschap een goede en mooie architectonische invulling te maken, die tegelijkertijd zo terughoudend is dat de omwonenden, gebruikers en passanten zelf de sfeer bepalen.</p> <p>Met de toekenning van de Job Dura Prijs aan Ria Aarnink voor haar doeltreffende ontwerp van het Branco van Dantzigpark eert de jury de aanbevelingswaardige stedenbouwkundige strategie, de visie, het vakmanschap en het doorzettingsvermogen van het team buitenruimteontwerpers van de dienst Stedebouw + Volkshuisvesting/Rotterdam-West.</p>
<p>De jury acht het plein de kroon op het werk dat het gehele team van deze dienst het afgelopen decennium heeft verricht. Na een inventarisatie van het aanbod van openbare ruimte in de hele deelgemeente Delfshaven is voor elke plek bekeken</p>	

Beurstraverse (Centrum)

Genomineerd

De Beurstraverse, in de volksmond Koopgoot, heeft als stedenbouwkundige ingreep het functioneren van de openbare buitenruimte in het centrum als winkelcentrum substantieel verbeterd. Voorheen viel het centrum uiteen in de Lijnbaan en de Hoogstraat door de doorsnijding van de Coolsingel.

De Goot verbindt niet alleen, maar biedt ook een omgeving waar winkels zich graag vestigen en bewoners en bezoekers graag winkelen, hetgeen ook uit de omzet van de ondernemers blijkt die na ingebruikneming met twintig procent is gestegen. Het is het voorbeeld van succesvolle openbare ruimte nieuwe stijl. Voor de aankleding van deze nieuwe openbare buitenruimte is gebruik gemaakt van duurzame materialen en zijn er strenge voorschriften opgesteld met betrekking tot de toepassing van reclame en het gebruik om de geambieerde kwaliteit te handhaven.

Binnen de shortlist is de Beurstraverse representatief voor een binnenstedelijk winkelcentrum dat op stedenbouwkundig en architectonisch niveau niet alleen van een hoogstaande kwaliteit getuigt, maar bovendien ook zeer vernieuwend is.

Ontwerp: The Jerde Partnership International, Architecten Cie (Pi de Bruijn) en T+T Design.

Rotterdam 1999

Entrepotgebied, Kop van Zuid (Feijenoord)

Genomineerd

Het door de stad gewonnen havengebied heeft een uiterst verzorgde en kwalitatief hoogwaardige openbare buitenruimte. Door de aanwezigheid van waterbekkens bestaat deze voornamelijk uit wandelkade, maar ook de achterliggende straten zijn voorzien van goede bestrating en groen. Daarnaast zijn er in de bouwblokken binnentuinen, maar ook tussen de bouwblokken hier en daar open en mooi ingerichte plekken. Met name het gebied bij het Entrepotgebouw is bijzonder doordat de rudimenten van de voormalige functie, kranen op sporen, ingepast zijn in het ontwerp. Het ontwerp en de aanpak van het Projectbureau Kop van Zuid zijn een voorbeeld van de huidige integrale aanpak van de gemeente. De kwaliteit van de openbare buitenruimte wordt als een belangrijke voorwaarde gezien voor een goede woonomgeving en tegelijkertijd als instrument gebruikt om de kwaliteit van het wonen te bepalen.

Het Entrepotgebied staat model voor een vernieuwende integrale en zorgvuldige aanpak van nieuw stedelijk woonmilieu. Het geheel, ontwerp, uitvoering en onderhoud, getuigt van zorg en kwaliteit.

Ontwerp: Projectbureau Kop van Zuid i.s.m. Tuin- en Landschapsarchitectenburo Utrecht, Joanne Ronhaar-Lijbers, Jan Kalff.

Rotterdam 1995

Schouwburgplein (Centrum)

Genomineerd

Het Schouwburgplein is een stedelijke plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. De skateboarders en de 'hangjongeren' worden geconfronteerd met de bezoekers van de Schouwburg, de Doelen, de Pathé-bioscoop en vice versa. Er is sprake van een toevallige ontmoeting en het bekijken van anders-zijn. Een stadstoneel waar door de toepassing van opvallende materialen als hout en rubber aanleiding is tot verschillend gebruik. De banken langs de stadskant bieden door hun volume toch een beschermde plek voor jong en oud om te zitten en over het plein uit te kijken. De entrees naar de parkeerplaats hebben een vanaf het maaiveld oplopend schuin dak waardoor ze door skateboarders en skaters als ramp worden gebruikt. De kranen met verlichting kunnen bewegen, zodat het gewenste stukje plein kan worden verlicht.

De Rotterdamse gemeente heeft moed getoond in het maken van een zeer vernieuwend en spectaculair plein. Het Schouwburgplein is een duidelijke verbetering en een gedurfde poging, om aan een al decennia lang problematisch plein een goede invulling te geven.

Ontwerp: Adriaan Geuze (West 8).

Rotterdam 1997

Slaghekbuurtt (Feijenoord)

Genomineerd

De Slaghekbuurtt is een zogenaamde zwakke wijk die in aanmerking kwam voor geld van het Grote-stedenbeleid. De samenwerking tussen het Opbouwwerk en de bewoners heeft zich gericht op de wensen van de buurtbewoners ten aanzien van de verbetering van de openbare buitenruimte door de aanleg van een theetuin, geveltuinen en een plein.

Het project aan de Slaghekstraat bestaat uit verschillende ingrepen: de woningen zijn gerenoveerd; de gevels zijn van frisse – zuidelijke – kleuren voorzien; er zijn restruimten ingericht tot prettige verblijfsruimten met bankjes en rozenperken; ongebruikte binnenterreinen zijn samengevoegd tot een gezamenlijke tuin; en er zijn goede architecten aangetrokken voor nieuwbouw op plekken waar afbraak is gepleegd. De manier waarop deze dichtbevolkte allochtonenwijk wordt opgeknapt is eenvoudig en goed doordacht. Het is bepaald geen *overdesign*, de simpele ingrepen zijn doeltreffend en de leefomgeving is er in grote mate door verbeterd.

Ontwerp: Uno Architecten, Cibel Eskici,
Wim den Hertog.

Rotterdam 2000

Westblaak Skatepark (Centrum)

Genomineerd

Op initiatief van vertegenwoordigers uit de skatewereld heeft de gemeente een 'verkeersriool' bestemd met een 'hippe' stedelijke functie. Het inrichten van de tussen drukke wegen gelegen middenberm tot Skatepark, voorziet enerzijds in een goede ruimte voor tieners die ruimte tekort hebben en daardoor vaak overlast bezorgen. Anderzijds wordt het skaten beoefend door alle generaties en verschillende sociale groepen die hier dus ook terecht kunnen.

Het Skatepark ziet er gimmick-achtig uit, het is als een contramal van de anonieme bebouwing die de ruimte omsluit. Het is een oplossing die van binnen uit komt, een belangrijke lijn in de stad accentueert en zorgvuldig is gedetailleerd. Half-pipes, big ramps, mini-ramps en banks voor ollies, kick flips en nollie tail slides, en natuurlijk rails om te kunnen grinden maken het tot de grootste skatevoorziening van Nederland. Wanneer dit soort functieloze restplekken voor een dergelijk doel kunnen worden ingezet, is dat een wezenlijke verbetering van de kwaliteit van de openbare buitenruimte in het algemeen. De functiekeuze en het bijzondere ontwerp tonen durf van de gemeente in de aanpak van de openbare buitenruimte van Rotterdam.

Ontwerp: Dirk van Peijpe (dS+V) en 75B grafisch ontwerpers.

Rotterdam 2000

Buitenkamer in de stad

Job Dura Prijs 2000

Colofon

Onderzoek Joseline Snepvangers en Fransje Hooimeijer

Fotografie Daniël Nicolas

Grafisch ontwerp Minke Themans

Lithografie Marc Gijzen

Druk Drukkerij G.B. 't Hooft bv

Stichting Job Dura Fonds

Postbus 21611

3001 AP Rotterdam